

6.9 Υποχρεωτικός χαρακτήρας

Προκειμένου να αποτραπεί η δημιουργία νέων διαφορών στον τομέα της φορολογίας στο εσωτερικό των κρατών μελών, πρέπει οι κανόνες καθορισμού της κοινής βάσης σε ένα βέλτιστο σύστημα να είναι υποχρεωτικοί τόσο για τις εταιρείες που έχουν επιχειρήσεις στο εξωτερικό όσο και για τις εταιρείες που δραστηριοποιούνται μόνο σε μια χώρα. Στην περίπτωση που ένα κοινό σύστημα ακολουθεί άλλες αρχές και είναι αρκετά απλό και ανταγωνιστικό για την επιχείρηση, η αντίθεση μεταξύ του υποχρεωτικού και του εθελοντικού συστήματος καθίσταται μάλλον υποθετική. Εάν αμφισβητηθεί ένα υποχρεωτικό σύστημα, αυτό θα εξαρτηθεί από τη διάρθρωση του.

6.10 Προσωρινοί/μεταβατικοί κανόνες

Όμως, η ελεύθερη επιλογή των εταιρειών μπορεί να είναι ένα αποδεκτό προσωρινό σύστημα. Μια μεγάλη αλλαγή, όπως η καθιέρωση

μιας κοινής εταιρικής φορολογικής βάσης μπορεί, επίσης, να καταστήσει απαραίτητη την υιοθέτηση μεταβατικών κανόνων. Ένα προσωρινό σύστημα αποτελεί μια άλλη πιθανή λύση, πέραν της υιοθέτησης μεταβατικών κανόνων, διότι διασφαλίζει μεγαλύτερη ευελιξία για την εφαρμογή ενός κοινού συστήματος.

6.11 Ευέλικτοι κανόνες όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων.

Μολονότι είναι ανάγκη να υπάρχει ένα μακροπρόθεσμο και σταθερό φορολογικό σύστημα για τις εταιρείες, είναι αναγκαίο να υπάρχουν δυνατότητες τροποποίησης, λόγω των μεταβολών που πραγματοποιούνται καθημερινά ή για να διορθώνονται οι αδυναμίες του συστήματος. Μπορεί π.χ. να τεθεί θέμα μήπως το σύστημα δεν παράγει τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Η απόφαση σχετικά με ένα κοινό σύστημα θα πρέπει να προβλέπει κανόνες που θα επιτρέπουν να διασφαλίζεται με ευελιξία η εφαρμογή των απαραίτητων προσαρμογών.

Βρυξέλλες, 14 Φεβρουαρίου 2006

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Ενεργειακή απόδοση»

(2006/C 88/13)

Με επιστολή της της 7^{ης} Ιουνίου 2005, και σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: «Ενεργειακή απόδοση».

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις με εισηγητή τον κ. **BUFFETAUT**.

Κατά την 424^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 14^{ης} και 15^{ης} Φεβρουαρίου 2006 (συνεδρίαση της 14^{ης} Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 78 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 1 αποχή, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπέρασμα: Η ενεργειακή απόδοση πρέπει να προωθηθεί

1.1 Η επιδίωξη της ενεργειακής απόδοσης έχει αποβεί μία αναγκαioτητα για τις επιχειρήσεις και συνεπώς οι εκούσιες συμφωνίες είναι πλέον σε θέση να ανταποκριθούν, στις περισσότερες περιπτώσεις, στις μειζονες προκλήσεις που θέτει η αύξηση του κόστους της ενέργειας.

1.2 Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα διαδραμάτιζε έναν ρόλο ιδιαίτερα χρήσιμο εάν συστηματοποιούσε τα υπάρχοντα στοιχεία που σχετίζονται με τις ορθές πρακτικές και την καινοτομία στον τομέα αυτό. Η ΓΔ «Ενέργεια» θα μπορούσε να αποτελέσει ένα είδος μεταδότη των πληροφοριών που αφορούν την ενεργειακή απόδοση.

1.3 Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού μπορούν επίσης να φανούν χρήσιμες. Για να αποφέρουν αποτελέσματα πρέπει να διεξάγονται όσο το δυνατόν πιο κοντά στους τελικούς καταναλωτές και στους αντίστοιχους επαγγελματικούς τομείς. Εναπόκειται συνεπώς στις εθνικές και τοπικές αρχές να αναλάβουν την σχετική ευθύνη.

1.4 Τέλος, η υιοθέτηση κανονιστικών ρυθμίσεων δεν θα πρέπει να είναι ο κανόνας αλλά μάλλον η εξαίρεση στο μέτρο που έχουν

ήδη υιοθετηθεί αρκετές νομικές πράξεις και είναι σκόπιμο να γίνει ένας απολογισμός της εφαρμογής τους.

1.5 Η ενεργειακή απόδοση δεν αποτελεί ολόγκαν, πολυτέλεια ή «γκάτζετ». Σε ένα διεθνές πλαίσιο στο οποίο η ενεργειακή ζήτηση δεν πρόκειται να πάψει να αυξάνεται, εξαιτίας κυρίως της ταχείας ανάπτυξης ανερχόμενων στο οικονομικό προσκήνιο χωρών όπως η Κίνα, η Ινδία ή η Βραζιλία, διακυβεύεται το συμφέρον των πολιτών, των επιχειρήσεων, των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Διεθνής Οργανισμός Ενέργειας προβλέπει ότι η παγκόσμια ενεργειακή ζήτηση θα αυξηθεί κατά 60 % έως το 2030, διάστημα κατά το οποίο η Ευρωπαϊκή Ένωση — η οποία εξαρτάται κατά 80 % από τα ορυκτά καύσιμα — θα δει τις εισαγωγές της ενέργειας να αυξάνονται από 50 % που είναι σήμερα, σε 70 %. Ωστόσο, σε σύγκριση με τις παραγωγούς χώρες και τις άλλες χώρες που είναι σημαντικοί καταναλωτές ενέργειας, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αποτελεί ενιαίο παράγοντα της διεθνούς αγοράς ενέργειας. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ο Τόνι Μπλαϊρ ζήτησε, ως Πρόεδρος του Συμβουλίου, κατά την άτυπη Σύνοδο Κορυφής του Hampton Court τον Οκτώβριο του 2005, τη χάραξη μιας κοινής πολιτικής στον τομέα της ενέργειας.

1.6 Δεν πρέπει να παραβλέπουμε το γεγονός ότι η απότομη αύξηση της ζήτησης και του κόστους της ενέργειας μπορεί να ασκήσει μεγάλες πιέσεις στην οικονομική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ενθαρρύνει την μετεγκατάσταση ορισμένων δραστηριοτήτων που καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες ενέργειας και, κατ'επέκταση, να οδηγήσει σε υποβάθμιση της κοινωνικής κατάστασης στα κράτη μέλη εκείνα τα κοινωνικά συστήματα των οποίων είναι ήδη εκτεθειμένα σε σημαντικές εντάσεις, καθώς ο πληθυσμός τους γερνά και σημειώνεται δημογραφική επιβράδυνση. Από την άποψη αυτή, είναι σκόπιμο να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, δεδομένου ότι τα μέτρα αυτά συμβάλλουν στην αισθητή μείωση του κόστους και κατά συνέπεια στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας.

1.7 Αντίστοιχα, ο ανταγωνισμός για την διασφάλιση των πόρων ενέργειας μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικές πολιτικές εντάσεις, δηλαδή να απειλήσει ακόμη και την ειρήνη σε ορισμένες περιοχές του πλανήτη, μία απειλή που μπορεί εύκολα να επεκταθεί μέσω της διεθνούς τρομοκρατίας.

1.8 Τέλος, η ορθολογική, αποτελεσματική και οικονομική χρήση των πηγών ενέργειας αποτελεί επιτακτική αναγκαιότητα για την ισορροπία του πλανήτη μας και για την ευημερία των μελλοντικών γενεών.

1.9 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η «Πράσινη Βίβλος για την ενεργειακή απόδοση ή περισσότερο αποτελέσματα με λιγότερα μέσα» θέτει καίρια ερωτήματα και προτείνει τρόπους δράσης που χαρακτηρίζονται από ρεαλισμό. Υποστηρίζει με μεγάλη αποφασιστικότητα την πρόθεση της μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας κατά 20 % και φρονεί ότι είναι απαραίτητο, όχι μόνον να επιτευχθεί το συντομότερο ο στόχος της ετήσιας μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας κατά 1 %, αλλά και να τεθεί, σε δεύτερη φάση, ο στόχος της πραγματικής μείωσης κατά 2 %.

1.10 Είναι της γνώμης ότι οι εκούσιες συμφωνίες με τους μεγάλους οικονομικούς τομείς αποτελούν αναμφίβολα, όταν αυτό είναι εφικτό, την αποτελεσματικότερη και προτιμότερη λύση αντί της υιοθέτησης δεσμευτικών κανονιστικών μέτρων.

Δεδομένου ότι οι δύο τομείς με την μεγαλύτερη κατανάλωση ενέργειας είναι ο τομέας των μεταφορών και ο οικοδομικός τομέας, είναι προς αυτή την κατεύθυνση που θα πρέπει να καταβληθούν οι πλέον συστηματικές προσπάθειες, καθώς και να επιδιωχθεί η αναζήτηση καινοτομιών.

Η συνεχής και προοδευτική εισαγωγή αποδοτικών καινοτομιών για την βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις τόσο των καταναλωτών όσο και των βιομηχανών. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη πρέπει να δεσμευτούν με αποφασιστικότητα υιοθετώντας συγκλίνουσες πολιτικές με σκοπό την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης, την ανταλλαγή των ορθών πρακτικών και την διάδοση των βέλτιστων τεχνολογιών, καθώς και διοργανώνοντας εκστρατείες ενημέρωσης και ενθάρρυνσης των νοικοκυριών και των καταναλωτών.

2. Εισαγωγή

Το 2000, η Επιτροπή είχε υπογραμμίσει ότι επείγει να προωθηθεί δυναμικότερα το ζήτημα της ενεργειακής απόδοσης, τόσο στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και στο επίπεδο των κρατών μελών. Η επιταγή αυτή θεμελιωνόταν στους στόχους που είχαν τεθεί στο πλαίσιο των συμφωνιών του Κιότο, όσο και στην ανάγκη, αφενός, να υιοθετηθεί μία μακρόπνοη ενεργειακή πολιτική, για μία ήπειρο σε μεγάλο βαθμό εξαρτημένη από την άποψη των πόρων, και, αφετέρου, να ενισχυθεί η ασφάλεια του ανεφοδιασμού.

Στο πλαίσιο αυτό, δημοσιεύτηκε ένα σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, με τους ακόλουθους στόχους:

- να εστιαστεί η προσοχή στην ενεργειακή απόδοση,
- να προταθούν κοινά μέτρα και δράσεις στο πλαίσιο των συμφωνιών του Κιότο,
- να αποσαφηνιστούν οι αντίστοιχοι ρόλοι της Κοινότητας και των κρατών μελών,
- να γίνουν πράξη οι δυνατότητες βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, με στόχο η ενεργειακή ένταση να μειώνεται κατά 1 % ανά έτος, αθροιστικός στόχος ο οποίος εικάζεται ότι θα μπορούσε ακόμη και να ξεπεραστεί,
- να διαδοθούν οι νέες τεχνολογίες.

2.1 Πέντε χρόνια αργότερα, πού βρισκόμαστε;

Ο στόχος της ετήσιας μείωσης κατά 1 % παραμένει, έχουν ωστόσο θεσπιστεί ορισμένα νομικά μέσα, έχουν υπογραφεί συμφωνίες με ορισμένους οικονομικούς τομείς με σκοπό την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, έχει εγκαινιαστεί μία ευρύτερη συζήτηση για το θέμα μετά από παρότρυνση της Επιτροπής ή μετά από αίτηση του Συμβουλίου, έχουν τεθεί σε ισχύ οι συμφωνίες του Κιότο και έχουν καθοριστεί στόχοι για την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Κατά τα άλλα, είναι πιθανό ο στόχος της μείωσης της ενεργειακής έντασης να μην επιτευχθεί κατά τρόπο γραμμικό, αλλά να ακολουθηθεί, ανά τομέα, μία τακτική βαθμιαίας μείωσης με βάση κλιμακωτά κατώφλια.

2.1.1 Διαθέσιμα νομικά μέσα

Ορισμένα έχουν ήδη τεθεί σε ισχύ, ενώ άλλα βρίσκονται ακόμη στο στάδιο της υιοθέτησης. Ορισμένα είναι «στοχοθετημένα», άλλα έχουν γενικότερο χαρακτήρα. Αυτά είναι: ο κανονισμός «σχετικά με κοινοτικό πρόγραμμα επισημάνσης ενεργειακής απόδοσης για γραφειακό εξοπλισμό»⁽¹⁾, η οδηγία «για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων»⁽²⁾, η οδηγία «για την προώθηση της συμπαραγωγής ενέργειας»⁽³⁾, η πρόταση οδηγίας «περί της ενεργειακής απόδοσης κατά την τελική χρήση και των ενεργειακών υπηρεσιών»⁽⁴⁾.

Εξάλλου, ορισμένες συμφωνίες που έχουν συναφθεί με ορισμένους οικονομικούς τομείς ορίζουν ελάχιστα πρότυπα απόδοσης: οι εκούσιες αυτές συμφωνίες αντιπροσωπεύουν μία εναλλακτική λύση αντί της θέσπισης νέων νομοθετικών ρυθμίσεων.

Θα ήταν ωστόσο σκόπιμο να καταβληθούν προσπάθειες ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να δημιουργηθεί σύγχυση εξαιτίας του μεγάλου αριθμού των αλληλεπικαλυπτόμενων κανονιστικών ρυθμίσεων. Κάτι τέτοιο θα είχε ως αποτέλεσμα να πολλαπλασιαστούν περαιτέρω οι δυσνόητοι γραφειοκρατικοί κανόνες και, κατ'επέκταση, θα έδινε εμπόδια στην οικονομία, ενώ παράλληλα θα δυσχέραινε την επίτευξη του στόχου της βελτίωσης της απόδοσης στον τομέα της ενέργειας.

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αρ. 2422/2001, ΕΕ L 332 της 15.12.2001.

⁽²⁾ Οδηγία 2002/91/ΕΚ, ΕΕ L 1 της 04.01.2003.

⁽³⁾ Οδηγία 2004/8/ΕΚ, ΕΕ L 52 της 21.02.2004.

⁽⁴⁾ COM (2003) 739.

2.1.2 Διεύρυνση του σχετικού προβληματισμού

Ταυτόχρονα, η Ευρωπαϊκή Ένωση διέυρυνε τον προβληματισμό της για το θέμα και κατέληξε στη χάραξη στρατηγικών, όπως είναι η στρατηγική αειφόρου ανάπτυξης που το Συμβούλιο υιοθέτησε στο Göteborg το 2001 και η οποία έπρεπε να είχε ανανεωθεί έως το τέλος του 2005 — πράγμα που δυστυχώς δεν έγινε, αλλά και οι θεματικές στρατηγικές για την ανακύκλωση, την βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων ή την αστική ανάπτυξη που περιλαμβάνουν ενεργειακές πτυχές.

2.1.3 Κιότο

Το πρωτόκολλο του Κιότο τέθηκε σε ισχύ μετά την επικύρωσή του από την Ρωσική Ομοσπονδία, αλλά όχι από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, οι οποίες ωστόσο δεν παύουν να αφιερώνουν σημαντικά ποσά στην έρευνα για τα μέσα περιορισμού των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή δημοσίευσε μία ανακοίνωση με τίτλο «Επιτυχής καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος του πλανήτη» και το εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιβεβαίωσε την βούλησή του να δώσει νέα ώθηση στις διεθνείς διαπραγματεύσεις.

2.1.4 Ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας

Χαράχθηκαν πολιτικές και τέθηκαν στόχοι για την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, κυρίως δε της αιολικής ενέργειας, αλλά και άλλων πηγών, καθώς και για την ανάπτυξη του συνόλου των οικολογικών τεχνολογιών.

Ωστόσο, είναι γεγονός ότι η ενεργειακή ζήτηση εξακολουθεί να αυξάνεται και η ενεργειακή εξάρτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραμένει ιδιαίτερα σημαντική, πράγμα που θα μπορούσε ενδεχομένως να επηρεάσει, σε μεγάλο βαθμό, αρνητικά τις ήδη ανεπαρκείς οικονομικές επιδόσεις, σε ένα διεθνές πλαίσιο μάλιστα στο οποίο η ζήτηση είναι εξαιρετικά μεγάλη, εξαιτίας κυρίως της ανάπτυξης ανερχόμενων στο οικονομικό προσκήνιο χωρών όπως η Κίνα, η Ινδία και η Βραζιλία.

Ο προβληματισμός για την ευρωπαϊκή πολιτική ενεργειακής απόδοσης και η θέση σε εφαρμογή της πολιτικής αυτής δεν αποτελούν συνεπώς πολυτέλεια αλλά τριπλή αναγκαιότητα:

- Αναγκαιότητα βιώσιμης ανάπτυξης,
- Αναγκαιότητα οικονομική,
- Αναγκαιότητα πολιτικής ανεξαρτησίας.

Ο προβληματισμός της ΕΟΚΕ διαρθρώνεται ως εκ τούτου γύρω από τα θέματα «ενεργειακή απόδοση και αναγκαιότητα βιώσιμης ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και οικονομικής ανεξαρτησίας», το οποίο καλύπτει τα επιμέρους θέματα που εξετάζει το Πράσινο Βιβλίο.

3. Το Πράσινο Βιβλίο για την ενεργειακή απόδοση

3.1 Η Επιτροπή εξέδωσε στις 22 Ιουνίου 2005 ένα Πράσινο Βιβλίο για την ενεργειακή απόδοση με τίτλο «Περισσότερα αποτελέσματα με λιγότερα μέσα». Το έγγραφο αυτό δημοσιεύτηκε μετά από την έκδοση της πρότασης οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση στις τελικές χρήσεις και στις ενεργειακές υπηρεσίες και μετά από την έναρξη των σχετικών κοινοβουλευτικών συζητήσεων, καθώς και μετά από την υποβολή στην ΕΟΚΕ αίτησης κατάρτισης διερευνητικής γνωμοδότησης με θέμα την ενεργειακή απόδοση. Το χρονο-

διάγραμμα αυτό ίσως προκάλεσε σύγχυση, δεδομένου ότι τα Πράσινα Βιβλία συνήθως προηγούνται των κειμένων νομοθετικού χαρακτήρα, το πεδίο εφαρμογής ωστόσο του Πράσινου Βιβλίου είναι ευρύτερο από αυτό της πρότασης οδηγίας. Η δε διερευνητική γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ μπορεί να θεωρηθεί συμβολή στην διαβούλευση που εγκαίνιασε η Επιτροπή.

3.2 Με αφετηρία τη διαπίστωση ότι, παρά τις συζητήσεις για ορθολογικότερη χρήση της ενέργειας, η ενεργειακή ζήτηση δεν παύει να αυξάνεται, η Επιτροπή φρονεί ότι «η Ευρωπαϊκή Ένωση θα είχε κάθε λόγο να κινηθεί αποφασιστικά προς ένα αναζωογονημένο πρόγραμμα προώθησης της ενεργειακής απόδοσης σε όλα τα επίπεδα της ευρωπαϊκής κοινωνίας». Είναι της γνώμης ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα μπορούσε να εξοικονομήσει το 20 % τουλάχιστον της τρέχουσας κατανάλωσής της σε ενέργεια. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τους φιλόδοξους στόχους που έθεσαν η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και για το εξίσου φιλόδοξο σχέδιο της διαφοροποίησης του εφοδιασμού. Φρονεί ότι με τον τρόπο αυτό ενεργοποιείται ένας ενάρετος κύκλος ο οποίος θα μπορούσε, επιπλέον, να οδηγήσει και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης μέσω της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών. Ωστόσο, είναι σκόπιμο να ληφθούν μέτρα ώστε οι ενεργειακές πολιτικές που θα τεθούν σε εφαρμογή να μην έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους της ενέργειας, πράγμα που με τη σειρά του θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση του κόστους παραγωγής μέσα σε ένα πλαίσιο οξυμένο παγκόσμιο ανταγωνισμού. Συνεπώς, τα πιστοποιητικά που αφορούν την εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα αντιπροσωπεύουν ένα διόλου αμελητέο κόστος για τις βιομηχανίες που καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες ενέργειας (όπως είναι π.χ. οι τοιμενοβιομηχανίες) και είναι πιθανό να τις ενθαρρύνουν να προβούν σε μετεγκαταστάσεις. Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις των υπό απόφαση ή των προς εφαρμογή μέτρων δεν πρέπει συνεπώς να αγνοηθούν.

3.3 Όπως προβλέπεται στην περίπτωση των Πράσινων Βιβλίων, η Επιτροπή θέτει 25 ερωτήματα σχετικά με τις εναλλακτικές δυνατότητες που έχουν εντοπιστεί με σκοπό την διάρθρωση του δημόσιου διαλόγου, εξετάζει τις δράσεις που πρέπει να αναληφθούν σε κοινοτικό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο καθώς και στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας και απαρτίζει τις πολιτικές που πρέπει να εφαρμοστούν καθώς και τους αντίστοιχους ενδιαφερόμενους τομείς, συνοδεύοντας το σύνολο με παραδείγματα.

3.4 Είναι εντυπωσιακό ότι ορισμένα προβλήματα δεν θίγονται καθόλου λόγω για το ζήτημα του αστικού και του δημόσιου γενικά φωτισμού, ούτε για την παραγωγή υλικών από ανακυκλωμένα προϊόντα η οποία, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι πιο οικονομική από την άποψη της κατανάλωσης ενέργειας (μέταλλα, αλουμίνιο, κλπ), ή ακόμη για την αξιοποίηση των αερίων ζύμωσης στους χώρους υγειονομικής ταφής των αποβλήτων.

3.5 Στόχος του Πράσινου Βιβλίου είναι ο προσδιορισμός των εμποδίων (απουσία κινήτρων, ελλιπής ενημέρωση και κατάρτιση, ανεπάρκεια χρηματοδότησης, κλπ) που σήμερα δεν επιτρέπουν την επίτευξη αποδοτικότερων, από πλευράς κόστους, βελτιώσεων. Τα μέτρα που πρέπει να προωθηθούν είναι εκείνα που θα οδηγήσουν σε σαφή εξοικονόμηση πόρων μετά την απόσβεση της απαιτούμενης επένδυσης. Αναμένονται απαντήσεις στα ερωτήματα που τέθηκαν, με τη μορφή υποδείξεων ή παραδειγμάτων, οι οποίες να ανταποκρίνονται στον προτεινόμενο στόχο. Ως συνέχεια του Πράσινου Βιβλίου, αναμένεται να καταρτιστεί σχέδιο δράσης το 2006.

3.6 Η Επιτροπή εμφανίζεται αρκετά αισιόδοξη εφόσον θεωρεί ότι η αυστηρή εφαρμογή του συνόλου των μέτρων που ελήφθησαν μετά το 2001 (οδηγία για την ενεργειακή απόδοση των κτηρίων ή για την συμπαραγωγή ενέργειας), συνδυαζόμενη με την εφαρμογή νέων μέτρων, θα μπορούσε να οδηγήσει σε εξοικονόμηση ενέργειας ισοδύναμη με το 1,5 % της ετήσιας κατανάλωσης, πράγμα που θα επιτρέψει να επιτευχθεί το επίπεδο κατανάλωσης του 1990.

4. Ενεργειακή απόδοση: απαραίτητη για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική ανεξαρτησία.

4.1 Υπάρχει μία αλυσίδα της ενέργειας της οποίας αποτελούν μέρος ο παραγωγός, ο μεταφορέας, ο διανομέας και ο καταναλωτής. Είναι συνεπώς σημαντικό να αναληφθεί δράση σε όλα τα στάδια αυτής της αλυσίδας, από την προσφορά έως την ζήτηση. Η δράση ενδέχεται να αποδειχθεί πιο αποτελεσματική στις δύο άκρες της αλυσίδας, δηλαδή στην παραγωγή και στην κατανάλωση.

4.2 Στον τομέα της παραγωγής προκύπτει τακτικά αύξηση της ενεργειακής απόδοσης στο πλαίσιο των διαφόρων τρόπων παραγωγής.

4.2.1 Η συμπαραγωγή θερμότητας και ηλεκτρισμού, για παράδειγμα, έχει ως αρχή την ανάκτηση ενός μέρους της ενέργειας το οποίο κανονικά θα χανόταν, ορισμένες νέες ωστόσο τεχνολογίες επιτρέπουν τη χρήση πηγών εναλλακτικής ενέργειας. Με τον τρόπο αυτό, η συλλογή και η αξιοποίηση των αερίων των ορυχείων επιτρέπει την τροφοδότηση των εγκαταστάσεων συμπαραγωγής (π.χ. στο Freyming Merlebach στη Λωρραίνη). Εξάλλου, μπορεί επίσης να ανακτηθεί και η θερμότητα των υψικαμίνων με σκοπό την αξιοποίηση της (μέσω μιας τεχνικής που εφαρμόζεται στην Brescia στην Ιταλία).

Στις βόρειες χώρες, ορισμένες μονάδες συμπαραγωγής θερμότητας και ηλεκτρισμού έχουν υποστεί μετατροπή για να μπορούν να λειτουργούν με ξυλεία, πράγμα που οδήγησε στη ανάπτυξη του τομέα της ξυλείας.

Εξάλλου, οι έρευνες που διεξάγονται με σκοπό την επίλυση προβλημάτων όπως η αύξηση των αποθέσεων στις εγκαταστάσεις, καθώς και τα φαινόμενα μη κανονικής καύσης, αναμένεται ότι θα επιτρέψουν τη βελτίωση της απόδοσης των εγκαταστάσεων.

4.2.2 Η ανάκτηση βιοαερίων και η αξιοποίησή τους στα κέντρα υγειονομικής ταφής αποβλήτων επιτρέπει την αξιοποίηση μιας πηγής ενέργειας που άλλοτε παρέμενε αναξιοποίητη, ενώ ταυτόχρονα καταπολεμούνται τα αέρια του φαινομένου του θερμοκηπίου. Ο τύπος αυτός καινοτομίας και αξιοποίησης ενθαρρύνει την οικοδόμηση των εγκαταστάσεων κοντά στον τόπο κατανάλωσης της ενέργειας, οπότε με τον τρόπο αυτό αποφεύγονται, ή τουλάχιστον περιορίζονται, οι απώλειες ενέργειας που προκύπτουν κατά τη μεταφορά της.

4.2.3 Σε ό,τι αφορά την παραγωγή ηλεκτρισμού, η αύξηση της απόδοσης είναι αισθητή, π.χ., στον τομέα της παραγωγής ηλιακής και αιολικής ενέργειας, καθώς και σε όλους τους τύπους των μεγάλων 'κλασικών' και πυρηνικών σταθμών.

4.3 Σε ό,τι αφορά την κατανάλωση, οι πλέον οικονομικές τεχνολογίες εισάγονται με σταθερό ρυθμό στους τομείς που καταναλώνουν ενέργεια. Η αύξηση του κόστους της ενέργειας που καλείται να καλύψει ο τελικός καταναλωτής/ πελάτης υποχρεώνει τους βιομηχάνους να υιοθετούν καινοτόμους τεχνικές.

4.3.1 Στον τομέα των μεταφορών με αυτοκίνητα οχήματα, οι καινοτομίες και η πρόοδος αφορούν ταυτόχρονα την μηχανοκίνηση, την ποιότητα και την απόδοση των καυσίμων και τον σχεδιασμό των ελαστικών. Η κατανάλωση των αυτοκινήτων έχει βελτιωθεί τα τελευταία δέκα χρόνια, πρέπει ωστόσο να αναγνωριστεί ότι η βελτίωση αυτή αντισταθμίζεται με την αύξηση του αριθμού των οχημάτων. Η χρήση βιοκαυσίμων διευκολύνεται με την παροχή φορολογικών κινήτρων, π.χ. θα μπορούσε να προβλεφθεί τα βιοκαύσιμα να μην υπόκεινται στους ίδιους φόρους με τα πετρελαϊκά προϊόντα (5).

Η αυτοκινητοβιομηχανία συνήψε εκούσια συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Ένωση με την οποία ανέλαβε τη δέσμευση οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα να κυμαίνονται, το 2008, περί τα 140 γρ/χλμ. Το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών θα επιθυμούσαν η ΕΕΚΑ να θέσει ως στόχο οι εκπομπές να μην υπερβαίνουν, το 2010, τα 120 γρ/χλμ. Ούτως ή άλλως, εάν η συμφωνία γίνει σεβαστή, τα αυτοκίνητα που θα εισαχθούν στην αγορά το 2008/2009 θα καταναλώνουν 25 % λιγότερα καύσιμα απ'ό,τι το 1998.

4.3.2 Σε ό,τι αφορά τις μεταφορές, οι τοπικές αρχές σε ολόκληρη την Ευρώπη χαράσσουν πολιτικές αστικής μετακίνησης με σκοπό τη βελτίωση της ποιότητας των δημόσιων μεταφορών και τη μείωση της χρήσης των αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης. Στη Γαλλία, για παράδειγμα, κάθε κοινότητα οφείλει να καταρτίζει και να υποβάλλει προς έγκριση ένα σχέδιο μετακίνησης. Σε άλλες περιπτώσεις, λαμβάνονται μέτρα με χαρακτηρισμό πιο εξαναγκαστικό όπως, π.χ., τα δίοδια μέσα στην ίδια την πόλη (βλ. την περίπτωση του Λονδίνου).

4.3.3 Θα πρέπει να ενθαρρυνθούν οι μεταφορές με μέσα που έχουν πάψει να είναι ανταγωνιστικά, όπως είναι οι σιδηροδρομικές εμπορευματικές μεταφορές, των οποίων το μερίδιο στην ευρωπαϊκή αγορά μειώνεται συνεχώς (μικρότερο του 7 %), καθώς και οι πλωτές μεταφορές. Πρέπει εντούτοις να αναγνωριστεί ότι παρά τις διάφορες δηλώσεις, οι δύο αυτοί τομείς οι οποίοι είναι σημαντικοί από την άποψη της ενεργειακής απόδοσης, δυσκολεύονται να αναπτυχθούν, κυρίως διότι δεν υπάρχουν υποδομές και διότι το κόστος της λειτουργίας τους ή του εκσυγχρονισμού τους είναι πολύ υψηλό (βλ. το κανάλι Ρήνου/ Ροδανού ή η σύνδεση με συνδυασμένες οδικές-σιδηροδρομικές μεταφορές μέσω των Άλπεων). Επιπλέον, η κατασκευή υποδομών προσκρούει συχνά στην δικαιολογημένη ή αδικαιολόγητη αντίδραση των περιβαλλοντικών ομάδων πίεσης.

4.3.4 Η διαχείριση του φωτισμού στις πόλεις αποτελεί και αυτή αντικείμενο καινοτομίας με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας. Τα συστήματα τηλεδιαχείρισης των δικτύων επιτρέπουν αφενός τον έλεγχο σε πραγματικό χρόνο της λειτουργίας των δικτύων, αλλά και την ρύθμιση της ηλεκτρικής τάσης και την προσαρμογή της ροής στις πραγματικές ανάγκες και, κατ'επέκταση, την εξοικονόμηση ενέργειας προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.

Οι λαμπτήρες του δημόσιου φωτισμού παλαιάς τεχνολογίας (π.χ. ατμού υδραργύρου) αντικαθίστανται συχνά με λαμπτήρες νατρίου υψηλής πίεσης που είναι λιγότερο ισχυροί και λιγότερο ακριβοί. Οι λευκές δίοδοι που καταναλώνουν μικρή ενέργεια αναπτύσσονται όπως και η ηλιακή ενέργεια. Σε ό,τι αφορά την ιδιωτική χρήση, οι λαμπτήρες χαμηλής κατανάλωσης καταλαμβάνουν σταδιακά μία θέση στην αγορά και συμβάλλουν στην μείωση της κατανάλωσης. Ορισμένες ιταλικές επιχειρήσεις παροχής ηλεκτρικής ενέργειας προσφέρουν στους πελάτες τους κουπόνια έκπτωσης για την αγορά λαμπτήρων χαμηλής κατανάλωσης.

(5) Οδηγία 2003/96/ΕΚ, ΕΕ L 283 της 31.10.2003, Κοινοτικό πλαίσιο φορολογίας των ενεργειακών προϊόντων και της ηλεκτρικής ενέργειας.

4.3.5 Στον οικοδομικό τομέα, αναμένεται ότι η εφαρμογή της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση θα αποδώσει καρπούς. Εν πάση περιπτώσει, η υιοθέτηση των προτύπων μόνωσης είχε ως αποτέλεσμα να σημειωθεί σημαντική πρόοδος τόσο στο σύνολο των νέων οικοδομών, όσο και στον τομέα της υαλοφραξής.

4.3.6 Στον τομέα της βιομηχανίας, πολλοί μεγάλοι κλάδοι όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, ανέλαβαν εκούσιες δεσμεύσεις με σκοπό την ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης των προϊόντων τους τα οποία, κατά τα άλλα, πρέπει να είναι σύμφωνα προς τα πρότυπα ευρωπαϊκής σήμανσης. Παράλληλα, αναπτύσσεται η θέση σε λειτουργία μονάδων συμπαραγωγής για βιομηχανική χρήση. Πρέπει να σημειωθεί ότι ορισμένοι τομείς που καταναλώνουν πολλή ενέργεια, όπως ο τομέας του αλουμινίου, εξοικονομούν μη αμελητέες ποσότητες ενέργειας χάρη στην χρήση ανακυκλωμένων προϊόντων.

4.4 Από τα προαναφερθέντα παραδείγματα προκύπτει ότι, καθώς το κόστος της ενέργειας αυξάνεται σταθερά, η ενεργειακή απόδοση έχει αποβεί μία φυσική ενάρετη διαδικασία για τους οικονομικούς παράγοντες πράγμα που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι διευθετήσεις εκούσιου χαρακτήρα είναι εξίσου αποτελεσματικές μακροπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα με τις κανονιστικές ρυθμίσεις.

5. Τα ερωτήματα του Πράσινου Βιβλίου

5.1 Ερώτημα 1: Πώς μπορούν να τονωθούν αποτελεσματικότερα οι ευρωπαϊκές επενδύσεις στις τεχνολογίες ενεργειακής απόδοσης;

Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η παροχή φορολογικών κινήτρων θα μπορούσε να αποδειχθεί ένα αποτελεσματικό μέτρο για την τόνωση των επενδύσεων, αλλά και ότι, πέραν αυτού, η ανάπτυξη υπηρεσιών ενεργειακής απόδοσης στο πλαίσιο της συνεχούς εκμετάλλευσης μπορεί να αυξήσει την ενεργειακή απόδοση των εγκαταστάσεων.

Είναι εντούτοις της γνώμης ότι υφίστανται και άλλα εκούσια μέσα μη φορολογικού χαρακτήρα τα οποία θα μπορούσαν να αποδειχθούν αποτελεσματικά, όπως η απονομή «τροπαίων» για την εξοικονόμηση ενέργειας, η διάδοση των «καλύτερων διαθέσιμων τεχνολογιών», η διοργάνωση εκστρατειών στο εσωτερικό των επιχειρήσεων με σκοπό την ανάπτυξη απλών και καθημερινών κοινών συνηθειών (αυτόματο σβήσιμο του φωτισμού, ενεργοποίηση της λειτουργίας «νάρκη» στις ηλεκτρικές και ηλεκτρονικές συσκευές, κλπ), καθώς και εκστρατειών για το ευρύ κοινό, οι οποίες θα μπορούσαν να αποδειχθούν αποτελεσματικές. Σε ανάλογο πνεύμα, οι επιχειρήσεις παροχής ενέργειας ενθαρρύνουν τους καταναλωτές και τους πελάτες τους να υιοθετούν υπεύθυνους τρόπους κατανάλωσης και να κάνουν, για παράδειγμα, χρήση λαμπτήρων χαμηλής κατανάλωσης. Και στην περίπτωση αυτή απαιτείται ατομική και συλλογική υπευθυνότητα. Μία ινδική παροιμία λέει σωστά «ο κόσμος μας είναι η κληρονομιά που θα αφήσουμε στα παιδιά μας». Δεν νοείται, από ηθική άποψη, η στάση μας απέναντι στις μελλοντικές γενιές να είναι ανεύθυνη.

Σε ό,τι αφορά την αξιοποίηση χρηματοδοτικών πόρων υπέρ της διεξαγωγής έρευνας, αυτή μπορεί αναμφισβήτητα να έχει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης μεταξύ των δημόσιων και των ιδιωτικών ερευνητικών κέντρων.

5.2 Ερώτημα 2: Καταλληλότητα του μηχανισμού ποσοτώσεων εκπομπών σε σχέση με την ενεργειακή απόδοση

Η πολιτική αυτή θα μπορούσε, ενδεχομένως, να χρησιμοποιηθεί για τη χάραξη οικιακών σχεδίων στους τομείς της κατοικίας και των

εταιρειών μεταφορών, οι οποίοι όπως είναι γνωστό καταναλώνουν μεγάλη ποσότητα ενέργειας. Κατά τα άλλα, σε ορισμένες χώρες έχει ήδη καθιερωθεί η χρήση πιστοποιητικών εξοικονόμησης ενέργειας, τα οποία επιβάλλουν στους παραγωγούς υποχρεώσεις με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας και, έμμεσα, τον περιορισμό των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Όταν δεν λαμβάνουν συγκεκριμένα μέτρα, οι παραγωγοί φορολογούνται (στη Γαλλία, π.χ., με 2 λεπτά ανά κιλοβατώρα), γεγονός που τους εξαναγκάζει να λαμβάνουν πρωτοβουλίες έναντι των πελατών τους με σκοπό την εξοικονόμηση ενέργειας.

Είναι σκόπιμο να καταβληθούν προσπάθειες ώστε η αύξηση του κόστους ενέργειας που ενδέχεται να προκύψει από την υιοθέτηση των μέτρων αυτών να μην οδηγήσει σε αρνητικά κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα, αλλά να εκτιμηθεί σε συσχετισμό με τον κίνδυνο μιας μελλοντικής μείζονος ενεργειακής κρίσης. Η αποδοχή του κόστους σήμερα μπορεί να εξασφαλίσει οφέλη για το μέλλον. Με τον ίδιο τρόπο, η καταλληλότητα των διαφόρων μηχανισμών απαίτησης πιστοποιητικών εκπομπών ή εξοικονόμησης ενέργειας πρέπει επίσης να εξετάζεται σε συνάρτηση με το δυναμικό τους να ενθαρρύνουν την πραγματοποίηση επενδύσεων στις καθαρές τεχνολογίες που συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ενέργειας.

Σε ό,τι αφορά τα σχέδια κατανομής που αφορούν τα πιστοποιητικά εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, είναι λυπηρό το γεγονός ότι οι εγκαταστάσεις που έχουν ήδη επενδύσει σε καθαρές τεχνολογίες, οι οποίες περιορίζουν την κατανάλωση ενέργειας, δεν τυγχάνουν ευνοϊκότερης μεταχείρισης από εκείνες που δεν κατέβαλαν προσπάθειες αυτού του είδους.

Εξάλλου, τα σχέδια συμπαραγωγής που επιθυμεί να ενθαρρύνει η Ένωση πρέπει να ενσωματωθούν καλύτερα στα σχέδια κατανομής.

5.3 Ερώτημα 3: Σκοπιμότητα των ετήσιων εθνικών σχεδίων ενεργειακής απόδοσης και σύγκριση των σχεδίων αυτών.

Εάν προβλεφθεί η κατάρτιση τέτοιων σχεδίων, είναι σκόπιμο τα σχέδια να είναι συνεπή προς τους επενδυτικούς κύκλους. Στην πράξη, η απόσβεση των επενδύσεων δεν ολοκληρώνεται εντός ενός έτους και συνεπώς θα ήταν σκόπιμο τα σχετικά σχέδια να λαμβάνουν υπόψη το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την εφαρμογή και την απόσβεσή τους.

Τα σχέδια αυτά θα οδηγήσουν σαφώς στον καθορισμό στόχων, ωστόσο μία σύγκριση μεταξύ τους θα μπορούσε να αποβεί χρήσιμη ως μέσο διάδοσης των αποδοτικών και αποτελεσματικών πρακτικών.

5.4 Ερώτημα 4: Σκοπιμότητα θέσπισης φορολογικών μέσων.

Τα φορολογικά μέσα μπορούν να αποδειχθούν αποδοτικά αρκεί να επιλεγούν προσεκτικά και να είναι κατάλληλα στοχοθετημένα. Είναι ωστόσο σαφές ότι η χρήση τους αποτελεί λεπτό ζήτημα και ότι κατά κύριο λόγο αποτελεί αρμοδιότητα των επιμέρους κρατών μελών, ενώ παράλληλα πρέπει να γίνονται σεβαστές οι αρχές της επικουρικότητας και της ελεύθερης διοίκησης των τοπικών αρχών. Σε ό,τι αφορά το ποσοστό του ΦΠΑ, για την τροποποίησή του απαιτείται ομοφωνία στο Συμβούλιο.

Εξάλλου, η συστηματική χρήση οικολογικής σήμανσης είναι πιο εύχρηστη και μπορεί να αποδειχθεί αποτελεσματική.

5.5 *Ερώτημα 5: Ανάπτυξη ενός συστήματος κρατικών ενισχύσεων που να είναι φιλικότερο προς το περιβάλλον, μέσω της ενθάρρυνσης της οικολογικής καινοτομίας και των δεικτών παραγωγικότητας.*

Σε ό,τι αφορά το θέμα αυτό, οι προσπάθειες πρέπει να κατευθύνονται προς τους τομείς που καταναλώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό ενέργειας: την κατοικία και τις μεταφορές. Πρέπει ωστόσο να αποφευχθεί η περίπτωση η παροχή κρατικών ενισχύσεων να οδηγήσει σε στρέβλωση του ανταγωνισμού.

5.6 *Ερώτημα 6: Οι δημόσιες αρχές ως υπόδειγμα.*

Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η εισαγωγή κριτηρίων ενεργειακής απόδοσης στις προσκλήσεις υποβολής προσφορών για κρατικές προμήθειες πρέπει να ενθαρρυνθεί, όπως επίσης και οι έλεγχοι ενεργειακής απόδοσης στα δημόσια κτήρια. Ίσως είναι σκόπιμο να αναπτυχθεί η έννοια του «πλειοδότη» από ενεργειακή άποψη.

Είναι ούτως ή άλλως απαραίτητο να αξιολογηθούν τα πειράματα που πραγματοποιήθηκαν σε δημόσια κτήρια για να μπορέσει να εκτιμηθεί η σχέση κόστους/αποτελεσματικότητας.

5.7 *Ερώτημα 7: Επάρκεια των πόρων που προορίζονται για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.*

Οι πόροι υπέρ της ενεργειακής απόδοσης μπορούν να αποτελέσουν σημαντικά μέσα τα οποία θα επιτρέψουν την αποδοτικότερη χρήση της ενέργειας και την επίτευξη μεγαλύτερης εξοικονόμησης ενέργειας. Μπορούν επίσης να διευκολύνουν τις επενδύσεις του ιδιωτικού τομέα και να βοηθήσουν τις εταιρείες παραγωγής ενέργειας να παρέχουν στους πελάτες τους διάφορες δυνατότητες περιορισμένης κατανάλωσης ενέργειας, να επιταχύνουν την ανάπτυξη υπηρεσιών ενεργειακής απόδοσης και να παράσχουν κίνητρα, αφενός, για την ανάπτυξη E&A και, αφετέρου, για την έγκαιρη κυκλοφορία στην αγορά ενεργειακά αποδοτικών προϊόντων. Αποτελούν συνεπώς χρήσιμα μέσα τα οποία συνοδεύουν την εισαγωγή της εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών.

Αντίθετα, πρέπει να εξεταστεί η περίπτωση η ενεργειακή απόδοση να ληφθεί με μεγαλύτερη συνέπεια υπόψη στο πλαίσιο του Ταμείου Συνοχής και του Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Είναι κυρίως επείγον να αυξηθούν οι πιστώσεις υπέρ της έρευνας και της ανάπτυξης, όπως συμβαίνει στις Ηνωμένες Πολιτείες οι οποίες χορηγούν σημαντικά κονδύλια για την ανάπτυξη ενεργειακών τεχνολογιών.

5.8 *Ερώτημα 8: Ενεργειακή απόδοση των κτιρίων.*

Ο τομέας αυτός είναι στρατηγικής σημασίας και τα κέρδη από την άποψη της ενεργειακής απόδοσης θα μπορούσαν να είναι σημαντικά. Πρέπει ωστόσο να καταβληθούν προσπάθειες ώστε οι ιδιοκτήτες/εκμισθωτές να μην καλούνται να καλύψουν έξοδα δυσανάλογα προς τις δυνατότητές τους, ούτε να επιβάλλονται διοικητικές υποχρεώσεις υπερβολικά επαχθείς και πολύπλοκες. Πρέπει να υπάρξει μέριμνα ώστε τα κράτη μέλη να μην παράγουν κείμενα η εφαρμογή των οποίων είναι δύσκολη λόγω της πολυπλοκότητάς τους ή τα οποία δεν θα εφαρμόζονται από ορισμένες επιχειρήσεις, ενώ άλλες θα υποχρεούνται να τα εφαρμόζουν, γεγονός που θα οδηγούσε σε στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Στον οικοδομικό τομέα, η ενεργειακή απόδοση έχει σφαιρικό χαρακτήρα, οι οικοδομοί ωστόσο παρεμβαίνουν μεμονωμένα, ανά περίπτωση.

Χρειάζεται συνεπώς μία διαρθρωμένη εργολαβία. Κατ'ουσία ο αρχιτέκτονας είναι εκείνος που, με τη βοήθεια ενός γραφείου μελετών, θα πρέπει να αναλαμβάνει την εφαρμογή των κανόνων που αφορούν την χρήση ενέργειας και για το λόγο αυτό, τα κείμενα πρέπει να είναι απλά και σαφή για μία εφαρμογή που στην πράξη είναι σύνθετη.

Πριν από οιαδήποτε επέκταση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας πρέπει απαραίτητα να προηγηθεί ένας απολογισμός της εφαρμογής της οδηγίας το 2001 και ενδεχομένως να μειωθεί το κατώφλιο, το οποίο σήμερα έχει οριστεί στα 1000 τ.μ. Τονίζεται ότι η ανά πενταετία αναθεώρηση των κανονισμών για την θερμότητα αποτελεί κατ'ουσία πολύ περιορισμένη προθεσμία εφαρμογής για έναν τομέα όπου οι επιχειρήσεις είναι συχνά μικρού μεγέθους. Μία προθεσμία 7 ετών θα ήταν αναμφίβολα πιο ρεαλιστική διότι θα παρείχε πράγματι στις επιχειρήσεις το χρονικό περιθώριο που απαιτείται για την εφαρμογή αυτών των ρυθμίσεων, δίχως ταυτόχρονα να τις υποχρεώνει να εφαρμόζουν νέους κανόνες τη στιγμή μάλιστα που οι προηγούμενοι μόλις που θα έχουν αρχίσει να ισχύουν.

Θα ήταν χρήσιμο να προβλεφθεί μία αξιολόγηση των μέτρων που λαμβάνουν τα κράτη μέλη καθώς και η ανταλλαγή των ορθών πρακτικών.

5.9 *Ερώτημα 9: Κίνητρα προς τους ιδιοκτήτες με σκοπό την βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.*

Πρέπει δίχως άλλο να ευνοηθεί μία φορολογική πολιτική που να παρέχει κίνητρα, που να προβλέπει, π.χ., την μείωση του φόρου ακινήτου περιουσίας για τους ιδιοκτήτες ανάλογα με τις επενδύσεις που πραγματοποιούν υπέρ της ενεργειακής απόδοσης. Όπως και να έχουν τα πράγματα, οι τυχόν παρεμβάσεις πρέπει να πραγματοποιούνται στο εθνικό επίπεδο.

Θα ήταν ούτως ή άλλως χρήσιμο να αναπτυχθεί μία αγορά ενεργειακών υπηρεσιών, πράγμα που ήδη υφίσταται σε ορισμένες χώρες της Ένωσης, κυρίως δε στις βόρειες χώρες και στη Γαλλία.

5.10 *Ερώτημα 10: Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των προϊόντων οικιακής χρήσης που καταναλώνουν ενέργεια.*

Θα ήταν σκόπιμο:

- να αξιοποιηθεί η πείρα που έχει αποκτηθεί στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης πολιτικής των προϊόντων·
- να συνδυαστεί η πρόκληση αυτή με την εφαρμογή της οδηγίας για τον οικολογικό σχεδιασμό των προϊόντων που καταναλώνουν ενέργεια·
- να γίνει ένας απολογισμός των εθελούσιων δεσμεύσεων που αναλαμβάνει σήμερα η βιομηχανία.

Το ενεργειακό σήμα είναι υποχρεωτικό για ορισμένες συσκευές οικιακής χρήσης (ψυγεία, καταψύκτες, πλυντήρια ρούχων, πλυντήρια πιάτων, ηλεκτρικές λυχνίες). Η δε χρήση του θα μπορούσε να επεκταθεί και σε άλλες ηλεκτρικές οικιακές συσκευές (όπως οι ηλεκτρικοί φούρνοι και οι φούρνοι μικροκυμάτων), καθώς και σε συσκευές οι οποίες χρησιμοποιούνται σε άλλους τομείς, όπως η θέρμανση και ο κλιματισμός, και οι οποίες καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες ενέργειας (π.χ. στους οικιακούς αεριολέβητες, στους κυκλοφορητές και στα συστήματα κλιματισμού με ανεξάρτητο συμπυκνωτή).

5.11 Ερώτημα 11: Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των οχημάτων.

Είναι σκόπιμο να αναμεινουμε τα αποτελέσματα της εθελούσιας δεσμευσης που ανέλαβε η ACEA (Ένωση Ευρωπαίων Κατασκευαστών Αυτοκινήτων) έναντι της Επιτροπής.

Η αυτοκινητοβιομηχανία εισάγει, ούτως ή άλλως, τις καινοτομίες που σχετίζονται με την ενεργειακή απόδοση των οχημάτων, με τις εξελίξεις στον τομέα της μηχανοκίνησης και με την μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, κατά τρόπο σταθερό και προοδευτικό.

Παραμένει το ζήτημα των παλαιών αυτοκινήτων, το οποίο σε ορισμένες περιπτώσεις έχει και μία κοινωνική πτυχή. Ωστόσο, τόσο για λόγους ενεργειακής απόδοσης όσο και για λόγους ασφάλειας θα ήταν χρήσιμο να ενθαρρύνεται η αντικατάστασή τους με νέα. Πιθανόν να είναι σκόπιμο να εξεταστεί το ενδεχόμενο καθιέρωσης ειδικών μέτρων χρηματοδότησης ώστε να μην τιμωρούνται τα άτομα με περιορισμένο εισόδημα.

Τέλος, η φορολογία των μέσων μεταφοράς παραμένει εξαιρετικά άνηση τιμωρώντας ορισμένους τρόπους μεταφοράς, όπως ήδη υποστήριξε η ΕΟΚΕ στην έκθεσή της για τις βιώσιμες μεταφορές.

5.12 Ερώτημα 12: Εκστρατείες πληροφόρησης του κοινού.

Για να υπάρξει αποτέλεσμα πρέπει, σε ό,τι αφορά τα νοικοκυριά, να προτιμώνται οι εκστρατείες σε εθνική κλίμακα αντί σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Θα ήταν επίσης χρήσιμη η διοργάνωση ειδικών εκστρατειών ευαισθητοποίησης των παιδιών ώστε να αποκτήσουν από αρκετά νωρίς καλές συνήθειες που να συμβάλλουν στην εξοικονόμηση ενέργειας (για παράδειγμα, να κλείνουν το φως όταν βγαίνουν από το δωμάτιο). Ιδιαίτερα χρήσιμο θα ήταν επίσης να ενημερώνονται επαρκώς οι καταναλωτές, ώστε κατά την αγορά αγαθών που καταναλώνουν ενέργεια να είναι σε θέση να επιλέγουν τα πλέον κατάλληλα.

Δεδομένου ότι έχουν ήδη διοργανωθεί εκστρατείες σε εθνική κλίμακα, θα μπορούσε να προωθηθεί η ανταλλαγή εμπειριών.

5.13 Ερώτημα 13: Αποτελεσματικότητα της μεταφοράς και της διανομής ηλεκτρικής ενέργειας, προώθησης της συμπαραγωγής.

Η παραγωγή ηλεκτρισμού υφίσταται απώλειες κατά τη φάση του μετασχηματισμού του (30 % περίπου) και της μεταφοράς του (10 % περίπου). Οι απώλειες κατά τη μεταφορά μπορούν να μειωθούν εάν οι αποστάσεις που πρέπει να διανυθούν περιοριστούν.

Μπορεί επίσης να εξοικονομηθεί ενέργεια με τη βοήθεια μιας καλύτερης διαχείρισης της ζήτησης, κυρίως των μεγάλων καταναλωτών ενέργειας. Είναι συνεπώς σκόπιμο να προωθηθεί η σύναψη συμφωνιών μεταξύ αυτού του τύπου καταναλωτή και των παραγωγών προκειμένου να βελτιωθεί η διαχείριση της ζήτησης.

Το άνοιγμα της αγοράς προβλέπεται ότι θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα χάρη στον ανταγωνισμό που θα αναπτυχθεί μεταξύ των διανομέων, είναι ωστόσο πολύ νωρίς για έναν απολογισμό αυτού του είδους.

Σε ό,τι αφορά την συμπαραγωγή, θα ήταν σκόπιμο να διασφαλιστεί ένας ορισμός του καθεστώτος του ηλεκτρισμού που προέρχεται από συμπαραγωγή. Εξάλλου, η συμμόρφωση προς τις παραμέτρους της οδηγίας για την συμπαραγωγή φαίνεται δύσκολη, ιδιαίτερα μάλιστα καθώς κάθε κράτος μέλος ερμηνεύει τις εν λόγω παραμέτρους κατά τρόπο διαφορετικό.

5.14 Ερωτήματα 14 και 15: Ρόλος των φορέων παροχής ενέργειας στο πλαίσιο της παροχής ενεργειακών υπηρεσιών και καθιέρωση «λευκών πιστοποιητικών».

Τίθεται το ερώτημα κατά πόσον ο παραγωγός-διανομέας ενέργειας έχει πράγματι όφελος να ενθαρρύνει περιορισμούς στην κατανάλωση. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο ορισμένα κράτη μέλη καθιέρωσαν τη χρήση πιστοποιητικών εξοικονόμησης ενέργειας.

Πρέπει να ληφθεί υπόψη όλη η αλυσίδα των παραγόντων για να μπορέσει να επιτευχθεί μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Θα ήταν χρήσιμη η σύνταξη ενός κώδικα δεοντολογίας ο οποίος να υιοθετείται σε εθελούσια βάση.

Είναι δίχως άλλο απαραίτητο να προσδιοριστούν ακριβέστερα οι έννοιες της υπηρεσίας ενεργειακής απόδοσης και της σύμβασης ενεργειακών επιδόσεων.

Σε ό,τι αφορά τα λευκά πιστοποιητικά, θα ήταν σκόπιμο να πραγματοποιηθεί ένας απολογισμός της χρήσης τους στα κράτη μέλη, όπου αυτά έχουν ήδη εφαρμοστεί, πριν η χρήση τους επεκταθεί σε κοινοτική κλίμακα.

5.15 Ερώτημα 16: Παροχή κινήτρων στη βιομηχανία για την υιοθέτηση τεχνολογιών με καλύτερη ενεργειακή απόδοση

Αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων μέτρων (εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, εθελούσιες δεσμεύσεις).

Πρέπει να ευνοηθούν οι εθελούσιες δεσμεύσεις έναντι των εξαναγκαστικών μέτρων. Τα μέτρα έχουν εξάλλου ήδη ληφθεί, στο μέτρο που είναι βάσιμα και επικερδή από οικονομική άποψη, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Η δράση που θα αναληφθεί θα ήταν συνεπώς σκόπιμο να επικεντρωθεί στα μέτρα που συνδυάζονται με την παροχή κινήτρων ή ενισχύσεων, διότι σε αντίθετη περίπτωση οι συνέπειες είναι απρόβλεπτες.

5.16 Ερώτημα 17: Ισορροπία μεταξύ των τρόπων μεταφοράς και αύξηση του μεριδίου αγοράς των σιδηροδρομικών και των πλωτών μεταφορών

Ο σιδηροδρομικός τομέας στερείται συχνά ευελιξίας και δεν παρέχει τη δυνατότητα εναλλακτικών λύσεων, ενώ το δίκτυο των πλωτών οδών δεν είναι ακόμη αρκετά ανεπτυγμένο και παρουσιάζει πολλές συμφορήσεις. Πρέπει να πραγματοποιηθούν περισσότερες επενδύσεις στη διαλειτουργικότητα των διαφόρων τρόπων μεταφοράς, να ενσωματωθεί το εξωτερικό κόστος και να αξιοποιηθούν οι τρόποι μεταφοράς που επιτρέπουν μεγαλύτερη ενεργειακή απόδοση. Η δυνατότητα ανάπτυξης ενός ρυθμιζόμενου ανταγωνισμού, αντί ενός καθαρού, σκληρού ανταγωνισμού, θα μπορούσε να δώσει ώθηση στον τομέα καθώς ανταποκρίνεται καλύτερα στα χαρακτηριστικά του.

5.17 Ερώτημα 18: Χρηματοδότηση των υποδομών του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών ⁽⁶⁾

Από καιρό αναμένεται η θέση σε λειτουργία ορισμένων μεγάλων διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών. Υπαίτια για την καθυστέρηση αυτή είναι συχνά η κρίση που διανύουν τα δημόσια οικονομικά της Ευρώπης. Η ΕΟΚΕ συνιστά τα κονδύλια της Ε.Ε. να διοχετευτούν κατά προτεραιότητα στην ανάπτυξη των τρόπων μεταφοράς που έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα αποδοτικοί από ενεργειακή άποψη.

Διατυπώνεται η ευχή ότι θα ενθαρρυνθεί η σύναψη εταιρικών σχέσεων μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα.

⁽⁶⁾ EE C 108 της 30.4.2004 «Οι υποδομές μεταφορών του μέλλοντος».

5.18 Ερώτημα 19: Πρότυπα ή κανονιστικά μέτρα για τις μεταφορές

Πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στις τεχνολογικές καινοτομίες και στην καδιέρωση κανόνων οι οποίες θα προσδιοριστούν από την βιομηχανία σε συνεργασία με τις δημόσιες αρχές.

5.19 Ερώτημα 20: Είναι σκόπιμο οι δημόσιες αρχές να υποχρεούνται να αγοράζουν «καθαρά» οχήματα;

Οι αρχές της ελεύθερης διαχείρισης των τοπικών αρχών και της επικουρικότητας δεν αντιτίθενται στην επιβολή υποχρεώσεων. Ωστόσο, ορισμένες δημόσιες αρχές έχουν ήδη προβεί σε αυτόν τον τύπο αγορών. Η καδιέρωση κανόνων στον τομέα των προσκλήσεων υποβολής προσφορών μπορεί να ενθαρρύνει αυτή την πρακτική.

Κατά τα άλλα, η πρόταση οδηγίας για την προαγωγή καθαρών οχημάτων οδικών μεταφορών [COM(2005) 634] αποσκοπεί στην καλλιέργεια αυτής της πρακτικής μέσω της επιβολής μιας ποσοστωσής «καθαρών» οχημάτων στις προσκλήσεις υποβολής προσφορών των δημόσιων αρχών.

5.20 Ερώτημα 21: Καταλογισμός των δαπανών των υποδομών μεταφορών και του «εξωτερικού κόστους» (ρύπανση, ατυχήματα, κλπ).

Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα ταχθεί υπέρ του καταλογισμού του εξωτερικού κόστους και έχει καλέσει την Επιτροπή να υποβάλει σχετικό σχέδιο. Συνεπώς, θεωρείται ενδεδειγμένο να αξιολογηθούν τα μέτρα που έχουν υιοθετήσει μέχρι σήμερα ορισμένες χώρες, ώστε να μπορέσει να διαπιστωθεί επακριβώς η αποτελεσματικότητά τους.

5.21 Ερώτημα 22: Πρόγραμμα χρηματοδότησης σχεδίων ενεργειακής απόδοσης που έχουν υποβληθεί από εταιρείες ενεργειακής απόδοσης.

Εάν πρωτοβουλίες αυτού του είδους έχουν σημειώσει επιτυχία, η διάδοσή και η στήριξή τους πρέπει να ενθαρρυνθούν στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

5.22 Ερώτημα 23: Η ενεργειακή απόδοση στο πλαίσιο των σχέσεων με τις τρίτες χώρες

Το κόστος της ενέργειας θα καταστήσει το ζήτημα της ενεργειακής απόδοσης πιο κρίσιμο από ό,τι στο παρελθόν. Οι διεθνείς χρηματοδοτικοί οργανισμοί θα πρέπει σαφώς να λάβουν υπόψη την ανησυχία αυτή στο πλαίσιο της τεχνικής και χρηματοδοτικής βοήθειας που παρέχουν.

5.23 Ερώτημα 24: Αξιοποίηση της ευρωπαϊκής εμπειρογνομουσούνης στις αναπτυσσόμενες χώρες

Θα ήταν σκόπιμο να απλοποιηθούν και να καταστούν αποτελεσματικότερα τα υπάρχοντα μέτρα (ΜΚΑ, ΚΕ). (*)

5.24 Ερώτημα 25: Δυνατότητα διαπραγμάτευσης τιμολογιακών πλεονεκτημάτων με τον ΠΟΕ για τα ενεργειακά αποδοτικά προϊόντα

Κατά πάσα πιθανότητα η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα επιτύχει την αποδοχή των μέτρων αυτών εκ μέρους του ΠΟΕ, διότι ενδέχεται να θεωρηθεί ότι τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στο να ζημιωθεί η παραγωγή των αναπτυσσόμενων χωρών.

Βρυξέλλες, 14 Φεβρουαρίου 2006

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Anne-Marie SIGMUND

(*) (ΜΚΑ=Μηχανισμός Καθαρής Ανάπτυξης, ΚΕ= Κοινή Εφαρμογή).